

L.dz. 543/2016

SEKRETARIAT

Wpłynęło dnia 08.02.2016
Nr. 45/2016... podpis

Warszawa, dnia 29 stycznia 2016 r.

RAPORT Z ZEWNĘTRZNEJ EWALUACJI PROBLEMOWEJ

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dziennik Ustaw 2015 r. Poz.1270)

- A. Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Mieczysława Karłowicza
ul. Kościuszki 10
39-300 MIELEC
(nazwa i siedziba szkoły/placówki)
- B. Ryszard Kusek
(imię i nazwisko dyrektora szkoły)
- C. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego; ul. Krakowskie Przedmieście 15/17;
00- 071 Warszawa
(nazwa i siedziba organu sprawującego nadzór pedagogiczny)
- D. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego; ul. Krakowskie Przedmieście 15/17;
00- 071 Warszawa
(nazwa i siedziba organu prowadzącego)
- E. Małgorzata Bednarek, Barbara Pietrakowska - Ołdak
(imię i nazwisko osoby przeprowadzającej ewaluację)
- F. Upoważnienia z dnia 14.11.2015 r.; nr 13/E/2015 i 14/E/2015
(data wydania i numer upoważnienia do przeprowadzenia ewaluacji)

Zakres ewaluacji:

Wymaganie 2.

Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

Wymaganie 3.

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Wymaganie 11.

Szkoła lub placówka organizując procesy edukacyjne uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

Zastosowane metody i techniki zbierania danych, narzędzia badania:

☐ wywiad z dyrektorem	☐ ankieta dla nauczycieli
☐ wywiad grupowy z nauczycielami	☐ ankieta dla uczniów
☐ wywiad grupowy z uczniami	☐ ankieta dla rodziców
☐ wywiad grupowy z rodzicami	☐ analiza dokumentacji
☐ ankieta dla dyrektora	☐ obserwacja zajęć

Obraz szkoły

Państwowa Szkoła Muzyczna II stopnia w Mielcu powstała w roku 1990, w wyniku starań ówczesnego dyrektora szkoły i władz miasta Mielca, po akceptacji Ministra Kultury i Sztuki oraz Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie. W szkole działają 4 sekcje: Sekcja Instrumentów klawiszowych (fortepian, akordeon, organy), Sekcja Instrumentów Strunowych i Wydziału Wokalnego (skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas, gitara, śpiew solowy), Sekcja Instrumentów Dętych i Perkusji (flet, klarnet, fagot, saksofon, trąbka, waltornia, puzon, tuba, oraz perkusja), a także Sekcja Przedmiotów Ogólnomuzycznych. W roku 2011 w Szkole Muzycznej II stopnia powstał Wydział Wokalny. Praca w mieleckiej szkole od początku skierowana była na wszechstronny rozwój artystyczny uczniów. Oprócz podstawowej działalności, jaką jest edukacja uzdolnionych muzycznie dzieci i młodzieży z Mielca i okolic, prowadzi intensywną działalność koncertową w środowisku mieleckim, a także w kraju i za granicą. Współpracuje ze szkołami muzycznymi na Węgrzech, Słowacji i w Czechach. Uczestniczy w projektach wyjazdowych w ramach Stowarzyszenia Europejskich Szkół Muzycznych EMU. Uczniowie szkoły odnoszą wiele sukcesów w przesłuchaniach, konkursach i festiwalach muzycznych od szczebla regionalnego po międzynarodowy. Od lat dziewięćdziesiątych w mieleckiej szkole organizowane są imprezy artystyczne o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim, jak i międzynarodowym. Są to: Regionalne Przesłuchania Uczniów Klas Instrumentów Dętych Drewnianych, w latach 2002 – 2009 – Festiwal Instrumentów Dętych Blaszanych, od 2002 roku – Polskie Spotkania Kontrabasowe, Przesłuchania Centrum Edukacji Artystycznej, warsztaty, seminaria dla uczniów i nauczycieli. Ważną rolę w życiu Szkoły odgrywają organizowane od wielu lat audycje umuzykalniające dla dzieci przedszkolnych i młodzieży szkolnej z Mielca jak i z okolicznych miejscowości. Mielecka Szkoła Muzyczna mieści się w budynku zabytkowym, w którym od roku 2003 realizuje się szereg prac remontowych służących jego odnowieniu. Magazyn muzyczny wzbogaca się o nowe instrumenty, do wspierania kształcenia muzycznego powstała sala multimedialna z komputerami i tablica interaktywna. W szkole działa nowoczesne studio nagrań. Sala koncertowa – Sala Królewska zyskała nowy wygląd, a zabytkowe obrazy zostały poddane gruntownej odnowie w krakowskiej pracowni artystycznej. Sala koncertowa zyskała nową scenę wraz z zapadnią fortepianową. Obecnie trwają dalsze prace modernizacyjne i remontowe budynku. Dzisiejszy dzień w życiu szkoły to kontynuowanie dobrych pomysłów z lat ubiegłych, tradycyjne koncerty i popisy szkolne, wyjazdy i sukcesy uczniów na konkursach, festiwalach i przeglądach, jak również wprowadzanie szeregu nowych form działalności. Sposoby pracy edukacyjnej i dbałość o wyposażenie wspierają realizację podstawy programowej kształcenia muzycznego.

Wyniki badań ankietowych sformułowane zostały na podstawie wypowiedzi 100% nauczycieli, 61% rodziców i 89% uczniów.

**Wnioski i wyniki z problemowej ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej
w
Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia im. Mieczysława Karłowicza w Mielcu**

Opis działań szkoły w zakresie wymagania 2

Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

Planowanie procesów edukacyjnych w szkole służy rozwojowi uczniów.

Rodzice dobrze ocenili planowanie pracy dydaktycznej w szkole. Jako przykłady podali: plan zajęć dostosowany do możliwości dojazdu ich dziecka do szkoły muzycznej oraz do zajęć w szkołach oświatowych, możliwość wyboru grupy na zajęciach zbiorowych. Powiedzieli również o stosowaniu indywidualnego toku nauki i pozytywnie wypowiedzieli się o dodatkowych zajęciach, do których zaliczyli zespoły instrumentalne. W ankiecie rodzice potwierdzili, że w planowaniu pracy dydaktycznej w szkole uwzględniane są potrzeby ich dziecka [24/63% - tak, 11/30% - raczej tak]. 2 rodziców nie zajęło stanowiska w tej kwestii ["trudno powiedzieć"].

Według pana dyrektora i nauczycieli, uwzględnianie potrzeb uczniów w planowaniu procesów edukacyjnych przejawia się w takich działaniach szkoły, jak:

- stworzenie uczniom możliwości wpływu na organizację tygodniowego planu zajęć indywidualnych;
- w szczególnych przypadkach, uczeń ma możliwość zmiany grupy zajęć grupowych;
- uwzględnianie terminów egzaminów gimnazjalnych, maturalnych oraz sprawdzianów szóstoklasistów w szkołach ogólnokształcących przy ustalaniu przesłuchań wewnętrzsekcyjnych, egzaminów promocyjnych i egzaminu dyplomowego w szkole muzycznej;
- uwzględnianie przez nauczycieli sugestii ucznia i jego osobistych upodobań przy doborze repertuaru;
- wspieranie rozwoju specjalnych zainteresowań i zdolności ucznia, poprzez indywidualny kontakt z nauczycielami różnych specjalności;
- zgoda na wykonywanie publicznie kompozycji uczniów podczas koncertów szkolnych i pozaszkolnych;
- udostępnianie uczniom instrumentów (wypożyczanie), sal do ćwiczeń i zbiorów bibliotecznych.

Potrzeby uczniów i uczennic inspirują pracę nauczycieli w stopniu bardzo dużym [19/63%], dużym [7/23%] i średnim [4/14%]. Prawie wszyscy nauczyciele zadeklarowali [25/83% tak, 3/10% raczej tak], że w szkole podczas planowania procesów edukacyjnych uwzględnia się potrzeby uczniów. 2/7% nauczycieli nie potwierdziło tej tezy, udzielając odpowiedzi „raczej nie”.

Odnosząc się do sposobów uwzględniania potrzeb uczniów w planowaniu procesów edukacyjnych pan dyrektor wymienił ponadto następujące działania:

- zatrudnianie nauczycieli (np. wykładowców akademickich) pod kątem pracy z wybitnie zaawansowanymi uczniami; indywidualne ustalanie planów lekcyjnych, szczególnie w przypadku uczniów będących studentami;
- pomoc w wyborze i zakupie instrumentów oraz akcesoriów, pomoc w negocjowaniu ceny (zapraszanie lutników);
- dostosowywanie ilości godzin lekcyjnych do realizacji danego tematu z uwzględnieniem możliwości ucznia;

- organizowanie wyjazdów uczniów na zajęcia otwarte w akademiach muzycznych. Większość uczniów stwierdziła, że odpowiada im, jak zorganizowana jest ich nauka w szkole [28 osób- tak, 12 - raczej tak]. 5 uczniów było odmiennego zdania [1 - raczej nie, 4 – nie], a 9 nie miało wyrobionego zdania w tej kwestii [„trudno powiedzieć”].

Uczniowie znają stawiane przed nimi cele uczenia się i formułowane wobec nich oczekiwania.

Wszyscy nauczyciele [30/97% - tak, 1/3% - raczej tak] potwierdzili, że wyjaśniają uczniom swoje oczekiwania dotyczące procesu uczenia się. Do działań w tym zakresie zaliczyli:

- zapoznavanie uczniów na początku każdego roku szkolnego z wymaganiami programowymi na dany rok szkolny;
- uświadamianie uczniom znaczenie korelacji pomiędzy zajęciami indywidualnymi na instrumencie a zajęciami ogólnomuzycznymi;
- uświadamianie uczniom możliwości wykorzystania wiedzy zdobytej w szkole muzycznej poza jej obiektem.

Według nauczycieli oczekiwania uczniów inspirują ich pracę w stopniu dużym [21/70%] bardzo dużym [9/30%]. Wszyscy nauczyciele stwierdzili w ankiecie, że informują uczniów o celach uczenia się i wyjaśniają uczniom swoje oczekiwania dotyczące procesu uczenia się [30/97% tak, 1/3% raczej tak].

Uczniowie potwierdzili, że nauczyciele wyjaśniają czego mają się uczyć i czego w związku z tym od nich oczekują [37/68%% - tak, 14/26% - raczej tak]. 1 uczeń był odmiennego zdania [raczej nie], a 2/4% uczniów miało trudność z udzieleniem odpowiedzi na ten temat.

Uczniowie powiedzieli, że na początku roku odbywa się lekcja organizacyjna, na której są zapoznawani z wymaganiami edukacyjnymi. Nauczyciele oczekują od nich aby je realizowali.

Na wszystkich obserwowanych lekcjach (śpiew, klarnet, perkusja, kształcenie słuchu, historia muzyki, zespół kameralny instrumentów dętych) w realizowaniu bieżącej problematyki nauczyciele nawiązywali do tematyki poprzednich zajęć. Jednym z celów obserwowanej lekcji nauki gry na perkusji było budowanie techniki instrumentalnej, w której kolejno dochodzą coraz większe wyzwania rozwiązywane w oparciu o wcześniej opanowane umiejętności.

Rodzice uważają, że ich dzieci wiedzą czego oczekuje się od nich w szkole. Na początku roku szkolnego dzieci są zapoznawane z wymogami edukacyjnymi, a rodzice je podpisują. Cyt. „Moja córka jest już na studiach – może zaliczać materiał w trybie indywidualnym”.

W ankiecie rodzice potwierdzili, że ich dziecko wie, czego się od niego oczekuje w szkole [35/95% - tak. 2/5% - raczej tak].

Informowanie ucznia o jego postępach w nauce oraz ocenianie pomagają uczniom uczyć się i planować indywidualny rozwój.

Nauczyciele zadeklarowali, że informują swoich uczniów o zasadach oceniania [31/100%] i podali że:

- informują uczniów i rodziców o możliwości pobrania ze szkolnej strony internetowej pliku z WSO: Wewnątrzszkolny Systemem Oceniania (zakładka BIP);
- informują uczniów i rodziców o drukowanym tekście WSO, zamieszczonym w gablocie umieszczonej w holu szkoły;
- zapoznają uczniów i rodziców na początku każdego roku szkolnego z Przedmiotowym Systemem Oceniania poprzez pisemną informację dostarczoną każdemu uczniowi i rodzicowi, potwierdzoną podpisem – listy z podpisami przechowywane są u nauczyciela

danego przedmiotu (Przedmiotowy System Oceniania zawiera formy, sposoby i kryteria oceniania uczniów).

W ankiecie uczniowie potwierdzili, że nauczyciele informują ich o zasadach oceniania [48/89% - tak, 6/11% - raczej tak], a podczas wywiadu powiedzieli, że na początku każdego roku szkolnego są zapoznawani z przedmiotowym systemem oceniania. Nauczyciele odczytują im go, a poza tym mają do niego dostęp w bibliotece szkolnej. Przed sprawdzianami ustnymi i pisemnymi nauczyciele informują ich, jakich wiadomości będą od nich wymagać.

Rodzice ocenili stopień zadowolenia z informowania o zasadach oceniania postępów dziecka jako bardzo wysoki - 16 osób, wysoki - 17 i średni - 3. 1 osoba nie miała wyrobionego zdania na ten temat.

Nauczyciele, odnosząc się do oceniania jako czynnika wspierającego planowanie rozwoju zadeklarowali, że uczniowie są oceniani sprawiedliwie [24/77% tak, 7/23% raczej tak] i zależy im, żeby ocenianie pomagało uczniom uczyć się i planować ich rozwój [30/97% tak, 1/3% raczej tak]. Przedstawiając sposoby informowania uczniów o postępach w nauce powiedzieli, że:

- uczniowie oraz ich rodzice są informowani na bieżąco o swoich postępach: rozmowa z uczniem lub/i rodzicem;
- w razie potrzeb uczniowie otrzymują oceny cząstkowe;
- przynajmniej trzy razy w roku szkolnym są organizowane wywiady dla rodziców;
- w razie potrzeb nauczyciel wykorzystuje formę rozmowy telefonicznej z rodzicami lub w przypadkach skrajnych (zagrożenie oceną niepozytywną) szkoła stosuje zawiadomienie rodziców przekazywane drogą listową;
- nauczyciele stosują ocenianie kształtujące.

Uczniowie stwierdzili, że są oceniani sprawiedliwie [33/62% tak, 11/21% raczej tak]. 1 uczeń nie potwierdził tej tezy ["raczej nie"], a 8/15% uczniów miało trudność z udzieleniem odpowiedzi na ten temat. Dla większości ankietowanych uczniów [26/48% tak, 18/33% raczej tak] ocena jest informacją jak mają dalej uczyć się. Trudność z udzieleniem odpowiedzi zaznaczyło 7/13% uczniów, a 3 uczniów nie potwierdziło tej tezy [raczej nie]. Uczniowie powiedzieli, że ocena jest dla nich informacją o poziomie ich wiedzy. Jest wskazówką jak należy postępować w dalszym toku nauki. Ocenianie jest to sposób patrzenia na umiejętności ucznia. Uważają, że ocenianie w ich szkole nie potrzebuje żadnych zmian, jest ono sprawiedliwe i obiektywne czyli takie, jakie być powinno.

Rodzice stwierdzili w ankiecie, że ich dziecko jest oceniane sprawiedliwie [27/73% tak, 10/27% raczej tak], a stopień zadowolenia z otrzymywanych informacji o postępach dziecka w nauce oraz o tym, jak dziecko ma się uczyć, rodzice uznali za bardzo wysoki [20/54%], wysoki [14/38%], średni (2/5%). 1 osoba miała trudność z udzieleniem odpowiedzi na ten temat. Według rodziców system oceniania w szkole jest sprawiedliwy, oceny są zawsze podawane z uzasadnieniem, oceny słabsze można poprawiać, cyt. „Moje dziecko ma zawsze możliwość poprawy oceny. System jest jasny, zrozumiały, sprawiedliwy”.

Podczas lekcji nauczyciele spokojnie udzielali uwag i wskazówek doskonalących wykonanie utworu. Wspierali uczniów w wykonaniu różnorodnych ćwiczeń, obserwowali ich pracę i reagowali bez odruchów zniecierpliwienia, by nie dopuścić do pogłębienia trudności. Ustalali i wyjaśniali uczniom co mają wykonać.

Nauczyciele stwierdzili, że rozmawiają z uczniami jak mają planować swój rozwój [22/73% tak, 8/27% raczej tak] i jak lepiej mają się uczyć [29/94% tak, 2/6% raczej tak]. Do sposobów wspierania i rozwijania wśród uczniów planowania indywidualnego procesu uczenia się zaliczyli:

- informowanie uczniów o właściwie wykonanym zadaniu domowym lub na bieżąco korygowanie zaistniałych błędów;

- wskazywanie uczniom mocnych i słabych stron ich warsztatu wykonawczego;
- używanie pochwał w stosunku do uczniów i zauważanie dobrych stron działania ucznia, podsumowywanie zajęć i dawanie konkretnych wytycznych odnoszących się do pracy domowej;
- dawanie uczniom możliwości wpływania na przebieg lekcji, np. przez pytania odnoszące się do kolejności wykonywanych utworów podczas lekcji;
- na zajęciach zbiorowych/zespołowych stwarzanie możliwości wzajemnego uczenia się od siebie nawzajem oraz współdziałania uczniów;
- prowadzenie lekcji otwartych, na których uczniowie mogą obserwować swoich rówieśników;
- stwarzanie możliwości wspólnego muzykowania z pedagogiem lub rówieśnikiem;
- motywowanie uczniów poprzez przygotowania do konkursów (na różnych szczeblach);
- organizowanie koncertów czy prób przed wyjazdami na konkursy;
- rozmawianie z uczniami na temat dalszego kształcenia w zawodzie;
- wskazywanie praktycznej przydatności kształcenia muzycznego;
- wskazywanie uczniom, że są odpowiedzialni za swoje stopnie;
- organizowanie wyjazdów na koncerty mistrzowskie;
- organizowanie warsztatów mistrzowskich dla danych sekcji w szkole lub umożliwianie wyjazdów na takie warsztaty organizowane poza szkołą;
- rozbudzanie w uczniach zdrowej ambicji oraz zdrowej rywalizacji pomiędzy uczniami.

Większość ankietowanych uczniów [22 osoby - tak, 16 - raczej tak] potwierdziła, że nauczyciele rozmawiają z nimi jak mają planować swoje uczenie. 9 uczniów było odmiennego zdania [7 - raczej nie, 2 - nie], a 6 uczniów zadeklarowało trudność z udzieleniem odpowiedzi na ten temat. Uczniowie powiedzieli, że nauczyciele pomagają im cyt. „rozplanować nasz materiał w czasie”.

Rodzice zapytani w ankiecie o poziom zadowolenia z uzyskiwanych informacji na temat przyczyn trudności ich dziecka w nauce wybrali z udostępnionej im gamy odpowiedzi: bardzo wysoki – 13 osób, wysoki - 11, średni - 7 i trudno powiedzieć - 7. Podobnie przedstawia się sytuacja z informacjami dotyczącymi czynników wpływających na osiąganie sukcesów dziecka w nauce. Zadeklarowano poziom zadowolenia: bardzo wysoki [17/46%], wysoki [13/35%], średni [4/11%] i trudno powiedzieć [3/8%]. Według rodziców informacja zawarta w ocenie i postępach w nauce pozwala ich dzieciom uczyć się i planować swój rozwój.

Podczas lekcji nauczyciele stosowali pochwały. Gestami i uśmiechami wzmacniali postawę uczniów, gdy obierali właściwą drogę rozwiązania pojawiających się problemów i trudności.

Nauczyciele motywują uczniów do aktywnego uczenia się i wspierają ich w trudnych sytuacjach, tworząc atmosferę sprzyjającą uczeniu się.

Prawie wszyscy nauczyciele uważają, że w szkole podejmuje się różne działania, aby atmosfera sprzyjała uczeniu się [26/84% tak, 3/10% raczej tak]. 2/6% nauczycieli jest odmiennego zdania [1 raczej nie, 1 nie]. Zdaniem nauczycieli uczeniu się sprzyjają: życzliwość, pozytywna motywacja, widoczna chęć pomocy przy pokonywaniu problemów; rozpoznanie i dostosowanie się do aktualnej kondycji psychofizycznej ucznia; umiejętność rozładowania sytuacji stresogennych. Jako metody motywowania uczniów nauczyciele wskazali: system pochwał; stworzenie zdrowej rywalizacji; rozbudzanie ambicji; prezentację wzorcowego wykonania realizowanego utworu; perspektywę uczestnictwa w wydarzeniu muzycznym (koncert, konkurs, popis).

Zdecydowana większość uczniów w ankiecie potwierdziła [38/73% tak, 10/19% raczej tak], że lubią chodzić do swojej szkoły. 4/8% uczniów nie potwierdziło tej tezy [2/4% raczej nie, 2/4% nie].

Prawie wszyscy ankietowani rodzice są przekonani, że ich dziecko chętnie uczestniczy w zajęciach prowadzonych w szkole [29/78% tak, 7/19% raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć]. Rodzice uważają, że w szkole atmosfera jest przyjazna, rodzinna, dzieci po swoich zajęciach w szkołach oświatowych chętnie przychodzą do szkoły muzycznej, często przyjeżdżają ćwiczyć w szkole. Atmosfera jest taka, że dzieci czują się bezpiecznie – jest szatnia i portiernia, nic nie ginie. Cyt. „Atmosfera służy uczeniu się, my wiemy, że absolwenci chętnie wracają do tej szkoły, są i tacy, którzy przyprawiają do szkoły swoje dzieci. Na koncertach jest wiele ludzi”.

Podczas lekcji nauczyciele spokojnie udzielali uwag i wskazówek doskonalących wykonanie utworu i wspierali uczniów w wykonaniu różnorodnych ćwiczeń. Na obserwowanej lekcji nauki gry na klarnecie nauczyciel określał znaczenie prawidłowej interpretacji utworu jako nadrzędnego celu kształcenia muzycznego, a jednocześnie zwięźczenia realizacji poszczególnych zagadnień techniczno-wykonawczych.

Większość uczniów uważa, że rozmowy z nauczycielami pomagają im w nauce [35 osób - tak, 11 - raczej tak]. 3 uczniów było odmiennego zdania [2 raczej nie, 1 nie], a 9 uczniom trudno było zająć stanowisko w tej kwestii. Uczniowie powiedzieli, że do nauki zachęca ich rozmowa z nauczycielem, pochwały, możliwość wpływania na dobór repertuaru.

Zdecydowana większość rodziców potwierdziła [23/62% tak, 10/27% raczej tak], że nauczyciele potrafią odpowiednio zmotywować ich dziecko do nauki. 2 osoby były odmiennego zdania (raczej nie), a 2 rodziców nie miało wyrobionego zdania na ten temat.

Rodzice powiedzieli, że sposoby motywowania ich dzieci do uczenia się są różne, np. konkursy zewnętrzne, koncerty pozaszkolne, wyjazdy integracyjne z nauczycielami do filharmonii. W szkole odbywają się cykliczne koncerty. Są koncerty klasowe różnych specjalności - to motywuje do pracy. Najbardziej motywuje dzieci wyjazd na koncert, otrzymanie dyplomu, nagrody. Pochwała nauczyciela jest bardzo ważna, nauczyciel jest autorytetem dla ich dzieci.

Nauczyciele starają się motywować uczniów do aktywnego uczenia się [29/94% tak, 2/6% raczej tak] i kiedy chcą zmotywować uczniów do nauki, biorą pod uwagę ich indywidualne możliwości i potrzeby [27/87% tak, 4/13% raczej tak].

Uczniowie uważają, że w ich szkole docenia się sukcesy uczniów [39/74% tak, 7/13% raczej tak]. 2/4% uczniów miało odmienne zdanie a ten temat ["nie"], a 5/9% uczniom "trudno powiedzieć".

Na lekcjach nauczyciele wyzwalali w uczniach aktywność, pobudzali ich do myślenia i cieszyli się z samodzielnie rozwiązywanych przez nich zagadnień. Podawali przykłady oddziałujące na emocje uczniów.

Nauczyciele zadeklarowali, że znajomość sytuacji uczniów inspiruje ich pracę w stopniu dużym [21/70%], bardzo dużym [9/30%].

Zdecydowana większość uczniów potwierdziła, że mogą liczyć na pomoc nauczycieli w sytuacjach trudnych [28/54% tak, 16/31% - raczej tak]. 1 uczeń nie potwierdził tej tezy [raczej nie], a 7/13% uczniów nie miało wyrobionego zdania na ten temat. Uczniowie podali przykłady pomocy nauczycieli w sytuacjach dla nich trudnych. cyt. „Wysłuchują nas w sytuacjach trudnych, a w razie potrzeby rozmawiają z rodzicami. Starają się pomóc, ale raczej nie trzeba”.

Pan dyrektor podał przykłady trudnych sytuacji występujących wśród uczniów w szkole. Zaliczył do nich: problemy z pogodzeniem nauki w szkole macierzystej i muzycznej; problemy z odpowiednią ilością czasu na ćwiczenie na instrumencie; brak własnego instrumentu; w nielicznych przypadkach daleki dojazd uczniów. Do systemowych form pomocy w sytuacjach trudnych zaliczył: rozmowy (bezpośrednie, telefoniczne i korespondencyjne: wysyłanie pism do rodziców); dostosowywanie rozkładu zajęć indywidualnych do możliwości logistycznych ucznia; wypożyczenie instrumentu ze szkoły (w

niektórych przypadkach uczeń zwalniany jest z opłaty za wypożyczenie instrumentu); rozpoznawanie potrzeb ucznia (rozmowy z uczniem i rodzicami/obserwacja/wywiad środowiskowy); indywidualne formy pomocy stosowane przez nauczycieli (przygotowanie ucznia do występów, osvajanie z przewidywanymi zjawiskami podczas występów, np. eliminowanie tremy; decyzje dyrektora szkoły - w sytuacjach trudnych (konfliktowych) po wysłuchaniu stron zdarzały się zmiany nauczyciela; dodatkowe zajęcia i próby przed występami (koncertami/egzaminami). Pan dyrektor podał również przykłady działań zapobiegających powstawaniu trudnych dla uczniów sytuacji: zapobieganie problemom poprzez współpracę, dbanie o dobrą komunikację i atmosferę w szkole; wymiana informacji wśród nauczycieli instrumentu głównego i nauczycieli teorii; każdy problem traktowany jest indywidualnie (w momencie zaistnienia sytuacji trudnej zdarza się, że następuje koordynacja przez kierowników sekcji współpracy nauczyciela z uczniem lub rodzicem, w niektórych przypadkach również dyrektora szkoły. Podał też nietypowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: wsparcie dyrektora szkoły, możliwość indywidualnej rozmowy lub umówienia się w dogodnym czasie z zainteresowanym; wsparcie dyrektora szkoły poprzez stosowanie metod coachingowych (tylko za zgodą i w obecności rodzica); dostosowywanie terminów przesłuchań czy egzaminów do możliwości logistycznych ucznia; organizowanie dodatkowych terminów dla uczniów, np. wyjeżdżających na zielone szkoły.

Nauczyciele stwierdzili, że wspierają swoich uczniów w sytuacjach trudnych [26/84% tak, 5/16% raczej tak]. Zdaniem nauczycieli, uczniów najlepiej wspiera w trudnych sytuacjach szczerza rozmowa na temat trudności, wspólne znajdowanie ich przyczyn – szukanie rozwiązań, życzliwe i troskliwe nastawienie stwarzające poczucie bezpieczeństwa, wykazanie na własnym przykładzie niemożność uniknięcia wszelkich niepowodzeń i potrzebę wyciągania z nich pozytywnych wniosków dla uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości.

Zdecydowana większość rodziców potwierdziła, że ich dziecko otrzymuje od nauczycieli wsparcie w sytuacjach dla niego trudnych [22/59% tak, 12/32% raczej tak]. Trojgu rodzicom trudno było powiedzieć. Rodzice zadeklarowali, że nauczyciel ma zawsze czas dla ich dzieci. Nie ma tzw. presji w szkole. Jeżeli uczeń mówi, że nie jest przygotowany do zajęć, to nauczyciel nie krzyczy i lekcja się odbywa – czasami nauczyciel ćwiczy z uczniem. Nauczyciele znajdują czas poza lekcją, by wytłumaczyć coś trudniejszego.

Nauczyciele stosują różne metody pracy dostosowane do potrzeb ucznia, grupy i oddziału.

Dokumentacja szkolna informuje o stosowaniu różnorodnych metod pracy w szkole, takich jak: metoda projektu, praca ze źródłem, pogadanka, dialog, prezentacja multimedialna, metoda ćwiczebna, aktywizująca i inne.

Potrzeby uczniów inspirują pracę nauczycieli w stopniu bardzo dużym [16/53%], dużym [11/37%] i średnim [3/10%].

Nauczyciele wskazali metody pracy i rozwiązania na rzecz dostosowania pracy dydaktycznej do potrzeb uczniów: skłanianie do pracy w zespołach (wzajemne uczenie się od siebie); konstruowanie pracy domowej w taki sposób, aby wymagała od ucznia kreatywnego myślenia, a nie biernego naśladownictwa; korzystanie z pomocy uznanych autorytetów w dziedzinach muzycznych (warsztaty, seminaria, wykłady), doskonalenie nauczycieli poprzez uczestnictwo w szkoleniach; wykorzystanie multimediiów (tablice multimedialnej, komputerów osobistych, programów dedykowanych do przedmiotów ogólnomuzycznych, e-maila) do komunikacji – pracy domowej; czynny i bierny udział w wydarzeniach muzycznych na terenie szkoły i poza szkołą: warsztaty muzyczne, lekcje pokazowe, koncerty, konkursy; praca na rzecz najbliższego środowiska – koncerty, audycje muzyczne, uczestnictwo w życiu kulturalnym miasta i regionu.

Według rodziców proces nauczania w szkole jest dostosowany do indywidualnych możliwości dzieci. Chęć chodzenia ich dzieci do tej szkoły jest dowodem na to - gdyby szkoła była zbyt trudna, nie chodziłyby tutaj. Dzieci zauważają, jak twierdzą rodzice, że programy zadawane są zróżnicowane pod względem stopnia trudności. Jedni mają utwory łatwiejsze, inni trudniejsze. Nauczyciele zadają im dzieciom program dostosowany do ich możliwości.

Nauczyciele na obserwowanych lekcjach diagnozowali mankamenty warsztatu wykonawczego poszczególnych uczniów oraz radzili jak, np. za pomocą odpowiednich ćwiczeń, można je usunąć. Uczeń na lekcji perkusji ćwiczył rudymenty werblowe, przygotowując się do grania utworu.

Znajomość różnorodnych metod inspiruje pracę nauczycieli w stopniu bardzo dużym [15/50%], dużym [13/43%] i średnim [2/7%]. Stwierdzili, że używają różnych metod pracy w zależności od potrzeb uczniów czy grupy [24/77% tak, 7/23% raczej tak].

Metody lekcji dostosowane były do wieku uczniów, ich potrzeb, możliwości i charakteru. Metody praktyczne stosowano na wszystkich lekcjach. Na lekcjach zbiorowych i indywidualnych wykorzystywano m.in. rozmowę z uczniami, dyskusję, ćwiczenia indywidualne i grupowe. Metody utrzymywały zaciekawienie uczniów na stałym poziomie.

Nauczyciele kształtują u uczniów umiejętność uczenia się.

Nauczyciele w ankiecie potwierdzili, że przykładają wagę do tego, aby ich uczniowie nabywali umiejętność uczenia się [31/100% tak]. Do sposobów kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów, nauczyciele zaliczyli: omówienie z uczniem koniecznej do wykonania pracy domowej ze względu na zagadnienia pojawiające się w zadanym materiale; wybór programu dostosowany do potrzeb, możliwości i zainteresowań dziecka, pozostający w zgodzie z podstawą programową; uwzględnienie aktualnego stanu zaawansowania oraz oczekiwań i preferencji ucznia; Uczniowie powiedzieli, że nauczyciele kontrolują ich osiągnięcia i dostosowują odpowiednie metody nauczania.

Rodzice stwierdzili, że nauczyciele rozwijają w ich dziecku umiejętność uczenia się [24/65% tak, 12/32% raczej tak]. 1 osoba nie zajęła stanowiska w tej kwestii. Podczas obserwowanych lekcji nauczyciele stawiali pytania otwarte, inicjowali rozmowę pobudzającą wyobraźnię uczniów, nie wyręczali w rozwiązywaniu problemów. Uczniowie otrzymywali wskazówki do samodzielnej pracy.

Większość ankietowanych uczniów stwierdziła, że nauczyciele pomagają im znaleźć najlepszy sposób uczenia się [22/41% tak, 16/30% raczej tak]. 7/13% uczniów miało odmienne zdanie na ten temat [4/7% raczej nie, 3/6% nie], a 9/16% uczniów miało trudność z udzieleniem odpowiedzi.

Organizacja procesów edukacyjnych umożliwia uczniom powiązanie różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie.

Nauczyciele stwierdzili, że w nauczaniu przedmiotu starają się pokazać uczniom powiązania z różnymi dziedzinami wiedzy [26/84% tak, 5/16% raczej tak]. Powiedzieli, że w codziennej pracy kierują się tym, by uczniowie poznali jak najszerszy kontekst powstania wykonywanego utworu i jego stylistyki. Podczas rozmowy i ćwiczeń z uczniami nawiązują do korelacji sztuki muzycznej z innymi dziedzinami, tj. architektura, malarstwo, literatura. Zwracają też uwagę na kontekst społeczny, obyczaje danej epoki, a w niektórych przypadkach również kontekst religijny. Dyskutują z uczniami o rozwoju instrumentarium, co ma szczególne znaczenie w rozwoju techniki gry na danym instrumencie. Przekazują materiały powiązane z poruszonym tematem, wskazują miejsca, gdzie uczniowie mogą

szukać możliwości rozszerzenia swojej wiedzy. Działania nauczycieli zmierzają do pobudzania indywidualnego rozwoju uczniów, w celu ich inspiracji. Wszystkie przekazane informacje i nabyte umiejętności uczeń może wykorzystać w codziennej aktywności artystycznej w amatorskich ruchach artystycznych, w których czynnie funkcjonują. Nauczyciele uważają, że poziom nabytej wiedzy obserwują podczas każdego zajęcia z uczniem i indywidualnej pracy, poprzez przygotowanie ucznia do lekcji, zainteresowanie tematem i świadomy odbiór muzyki. Nabytą wiedzę i umiejętności uczniów mogą również poznać na koncertach szkolnych, egzaminach, konkursach i przesłuchaniach oraz poprzez aktywność uczniów w środowisku lokalnym. Efektem nabytej wiedzy jest też kontynuacja edukacji artystycznej.

Uczniowie podali przykłady wykorzystywania wiedzy zdobytej na lekcji zasad muzyki na lekcji harmonii, zastosowanie wiadomości z lekcji kształcenia słuchu na lekcji z instrumentu głównego.

Korelacja treści z różnych przedmiotów była widoczna w czasie zajęć indywidualnych i zbiorowych.

Większość uczniów uważa, że w ich codziennym życiu przydaje im się to, czego uczą się na lekcjach [21/39% tak, 14/26% - raczej tak]. 5/9% uczniów miało odmienne zdanie na ten temat [3/6% raczej nie, 2/4% nie], a 14/26% uczniów nie potrafiło zająć stanowiska w tej kwestii. To czego uczą się na jednym przedmiocie przydaje się zdecydowanej większości uczniów na innych lekcjach [46 - tak, 3 - raczej tak]. Pozostali udzielili odpowiedzi: raczej nie [2], nie [1] i trudno powiedzieć [4]. Według uczniów, o przydatności w życiu codziennym zdobywanej wiedzy w szkole świadczą: większa wrażliwość; umiejętności pozwalające poza szkołą na udział w różnych zespołach pozaszkolnych; możliwość zarobku, przekładanie wiedzy zdobytej w szkole muzycznej do szkół oświatowych.

Rodzice powiedzieli, że ich dzieci wykorzystują wiedzę wyniesioną ze szkoły w swym życiu codziennym. Dzieci prezentują swoje umiejętności w szkole oświatowej. Na wsi organizowane są koncerty dla lokalnej społeczności, dzieci śpiewają w kościołach, na ślubach, kolęduje się po domach, gra się w zespołach. W domu kultury istnieje zespół folklorystyczny złożony z uczniów tej szkoły, big-band i zespół teatralny.

Uczniowie mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się.

Odnosząc się do wpływu uczniów na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się, pan dyrektor podał przykłady stwarzania uczniom takich możliwości: możliwość wyboru grupy lub klasy w przypadku trudności wynikających z ułożenia zajęć planu w szkole ogólnokształcącej; działalność samorządu uczniowskiego i propozycje związane z bieżącą działalnością szkoły; branie pod uwagę sugestii ucznia, a tym samym wpływ na przebieg lekcji; branie pod uwagę prośb uczniów dotyczących powtórzenia materiału, przełożenia sprawdzianów; propozycje wycieczek szkolnych; propozycje gry w dodatkowych zespołach (np. zespół jazzowy).

Prawie wszyscy nauczyciele uważają, że uczniowie mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się [15 - tak, 12 - raczej tak, 1 - trudno powiedzieć, 1 - raczej nie]. Według nauczycieli uczniowie mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się poprzez: możliwość wpływania na przebieg lekcji np. przez pytania odnoszące się do kolejności wykonywanych utworów; współorganizowanie wyjazdów na koncerty pozaszkolne; branie udziału w prowadzeniu koncertów szkolnych.

Większość uczniów potwierdziła, że w ich szkole mają wpływ na to, jak wygląda ich nauka [30 - tak, 9 - raczej tak]. Nie potwierdziło tej tezy 5 uczniów [2 - raczej nie, 3 - nie], a 10 wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Więcej niż połowa uczniów uważa, że ma wpływ na to co się dzieje w szkole [24/44% tak, 9/17% raczej tak].

Nie potwierdziło tej tezy 7/13% uczniów [1 nie, 6 raczej nie], a 14/26% uczniów wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Uczniowie powiedzieli, że w szkole istnieje samorząd uczniowski, który aktywnie współpracuje z uczniami oraz nauczycielami, wprowadzając potrzebne zmiany na rzecz szkoły, podejmuje inicjatywę rozwijania „duszy artystycznej” każdego ucznia poprzez liczne wyjazdy do instytucji artystycznych, np. filharmonia, opera itp. Cyt. „Na lekcjach możemy wyrażać swoje zdanie. Nauczyciele są otwarci na różne propozycje interpretacji utworów oraz wybór programu, który jest grany na egzaminach. (...)Szkoła daje szansę rozwoju w innych dziedzinach sztuki niż muzyka, na przykład aktorstwo. W tym roku organizowane są w naszej szkole jasełka, co pobudzi kreatywność i wyrażanie artystyczne młodego pokolenia”.

Zdecydowana większość ankietowanych rodziców uważa, że ich dziecko ma wpływ na to, w jaki sposób uczy się w szkole [19/51% tak, 12/32% raczej tak, 5/14% trudno powiedzieć, 1/3% raczej nie]. Jako przykład podali, że cyt. „...dzieci mają możliwość wyboru utworu, np. z trzech propozycji nauczyciela”.

Nauczyciele na lekcjach byli otwarci i życzliwi dla propozycji i pytań stawianych przez uczniów. Uczniowie uważnie wysłuchiwali uwag i wykonywali polecenia nauczycieli.

Uczniowie uczą się od siebie nawzajem.

Pan dyrektor podał, w jaki sposób uczniowie są w szkole zachęceni do uczenia się od siebie nawzajem i jak się ich wspiera w tych działaniach:

- gra w różnorodnych zespołach i orkiestrach (motywacja, zachęcanie);
- udział i zachęta do aktywności w życiu muzycznym szkoły – np. prowadzenie koncertów szkolnych, organizowanie imprez (np. turnieju piłkarskiego);
- klasy instrumentalne otwarte dla ucznia – obecność uczniów w klasie;
- wspólne ćwiczenie w duetach;
- pomoc koleżeńska;
- rozmowy na temat dalszego kształcenia.

Nauczyciele stwierdzili, że w szkole kształtuje się postawę uczenia się od siebie nawzajem [22/71% tak, 6/20% raczej tak, 2/6% trudno powiedzieć, 1/3% nie]. Do sposobów zachęcania uczniów do takiej postawy zaliczyli: dyskusję w obrębie klasy i ocenianie się nawzajem; grę zespołową; współodpowiedzialność za sukces; zachęcanie do pomocy sobie nawzajem w rozwiązywaniu problemów wykonawczych; zdrową rywalizację, kształtowaną przez koncerty i lekcje otwarte; obserwację innych uczniów podczas koncertów i popisów klasowych; zachęcanie do uczestnictwa w warsztatach i lekcjach z konsultantami.

Prawie wszyscy uczniowie zadeklarowali, że w szkole mają możliwość uczenia się od siebie nawzajem [39/72% tak, 11/21% raczej tak, 4/7% trudno powiedzieć]. Wymienili sytuacje świadczące o tym: gdy ktoś jest nieobecny może zwrócić się o pomoc do drugiego i nadrobić zaległy materiał. Poprzez możliwość pracy w zespołach uczniowie mogą przekazywać sobie wiele umiejętności nawzajem. Granie w duetach pomaga w nawiązywaniu lepszego kontaktu z drugą osobą.

Uczniowie czują się odpowiedzialni za własny rozwój.

Według pana dyrektora odpowiedzialność uczniów za własny rozwój kształtowana jest w szkole poprzez:

- wsparcie indywidualne nauczycieli instrumentu głównego i teorii (rozmowy, motywowanie, zachęta, pomoc);
- wpływ na wybór wymagań programowych (nauczyciele pytają: Jak uczniowie widzą swoją rolę w dalszej edukacji muzycznej; czy zamierzają kontynuować swoje

zainteresowania w uczelni artystycznej? Odpowiedzi na te pytania są wyznacznikiem stopnia trudności odpowiedniego repertuaru;

- współudział ucznia w doborze repertuaru;
- odpowiedzialność za wypożyczone instrumenty;
- działalność samorządu uczniowskiego;
- rozmowy nauczycieli dotyczące refleksji nt. egzaminów, przesłuchań, występów.

Wszyscy nauczyciele w ankiecie potwierdzili, że ważne jest dla nich kształtowanie wśród uczniów odpowiedzialności za siebie i swój rozwój [31/100% tak] i podali sposoby przedmiotowych działań: cyt. „podczas pracy z uczniem wpajamy i zachęcamy go do codziennej systematycznej pracy, bo tylko maksymalne zaangażowanie ucznia pozwala na osiągnięcie wspólnie z uczniem założonych celów edukacyjnych i jego rozwoju”.

Zdecydowana większość uczniów potwierdziła, że w szkole podkreśla się, że ich sukces zależy również od nich [36/67% tak, 11/20% raczej tak, 6/11% trudno powiedzieć]. 1 uczeń był odmiennego zdania. („nie”). Uczniowie zadeklarowali, że czują się odpowiedzialni za bezpieczeństwo młodszych kolegów, dobry poziom wykonawczy na koncertach odbywających się w szkole i dobre reprezentowanie szkoły na konkursach pozaszkolnych oraz przesłuchaniach makroregionalnych. Wskazali również odpowiedzialność za kulturę wynoszoną z tej placówki.

Rodzice uważają, że w szkole wspiera się odpowiedzialność dzieci za własny rozwój. Dzieci wiedzą po co tutaj przyszły, udział w zespołach mobilizuje je do przygotowania się do lekcji, cyt. „...nasze dziecko od początku nauki w tej szkole wie, że przygotowuje się na studia muzyczne”.

W szkole lub placówce stosuje się nowatorskie rozwiązania służące rozwojowi uczniów.

Pan dyrektor podał, jego zdaniem, nowatorskie rozwiązania służące rozwojowi szkoły:

Nowatorskie rozwiązania	Powód zastosowania
Pilotaż w szkole – lata 2012-2015...), który wpływał także na funkcjonowanie SM II stopnia	Uczestnictwo szkoły w eksperymencie pedagogicznym i wyniesione doświadczenie było poszukiwaniem dodatkowych pomysłów dla szkoły muzycznej II stopnia
Pracownia multimedialna (wyposażenie: 17 skonfigurowanych komputerów, klawiatury Midi, tablica multimedialna, programy)	Zainteresowania informatyczne i multimedialne uczniów oraz powiązania tych propozycji ze wsparciem rozwoju muzycznego (artystycznego) po przez stosowanie odpowiednich metod i programów (edytory tekstu nutowego, prezentacje, zastosowanie Midi i inne...)
Studio nagrań (stacjonarne i mobilne)	Możliwość rejestracji utworów, odtwarzania i ich późniejsza analiza. Możliwość rejestracji koncertów, audycji, spektakli na dowolnej estradzie i w dowolnym miejscu
Szkolne dyski (wewnętrzne) (administracyjny i dydaktyczny)	
Uczniowie ze szkoły I stopnia mają możliwość grania w zespołach i orkiestrach w szkole II stopnia	Uczniowie zdolni otrzymują niejako (szansę) premię za pracę grając ze starszymi kolegami i koleżankami w orkiestrach II stopnia. Jest to swoistego rodzaju wyróżnienie, wyzwanie, ale i dodatkowa motywacja i nagroda

Projekty wyjazdowe uczniów na festiwale i konkursy zagraniczne (Węgry, Belgia, Słowacja, Włochy)	Wyjazdy takie stanowią wyzwanie dla młodzieży, ale są również źródłem wielkiej satysfakcji i motywacji do pracy przez cały rok szkolny
Wyjazdy do filharmonii i na wycieczki szkolne, ogniska, kuligi	Nagroda za trud pracy, ale i wspólna integracja
Wykorzystywanie zróżnicowanego repertuaru (muzyka jazzowa/ rozrywkowa) przez zespoły i orkiestry w SM II stopnia	Pokazanie szerokiego spektrum repertuaru pozwala na utrzymanie dużego zaangażowania i stałej tendencji motywacyjnej wśród uczniów
Współpraca z podmiotami krajowymi i zagranicznymi	Chór kameralny w Stalowej Woli (koncerty w kraju i za granicą). Szkoły partnerskie na Węgrzech (wyjazdy uczniów na konkursy, festiwale itp.)

Jako przykłady innowacyjności szkoła przedstawiła udokumentowane działania, jak:

- Projekty – Spektakle muzyczne (kronika szkolna/strona Internetowa szkoły/nagrania;
- dodatkowe wsparcie uczniów przez nauczycieli: Technika Aleksandra, edytory tekstu nutowego, warsztaty ze skutecznej komunikacji w szkole itp. (kronika szkoły/strona Internetowa szkoły);
- wewnętrzne konkursy z kształcenia słuchu (kronika szkolna/strona Internetowa szkoły);
- baza szkoły sprzyjająca procesom edukacyjnym (zakupione zostało ponad 100 nowych instrumentów, w tym również i takie instrumenty jak marimba, fortepiany, akordeony koncertowe, instrumenty lutnicze i markowe instrumenty dęte, zagospodarowano nieużywany strych na pomieszczenia dydaktyczne, wyremontowano całą szkołę. W ostatnich 5 latach powierzchnia użytkowa szkoły wzrosła o ponad połowę (kronika/zdjęcia/strona internetowa/wizja lokalna);
- dostępność komputerów dla uczniów (korytarz szkoły);
- powstawanie i rozwój nowych specjalności (klasa perkusji, tuba, obój, kornet, wydział wokalny);
- dywersyfikacja specjalności – polityka rekrutacyjna, zwracanie uwagi na ważność każdego instrumentu (protokoły rekrutacji);
- bezpośredni kontakt ucznia z dyrektorem szkoły - dla każdego chętnego ucznia dyżur i dyspozycyjność dyrektora jeden raz w tygodniu, lub po umówieniu się w każdym innym terminie (notatki).

Nauczyciele stwierdzili, że najnowsze osiągnięcia z metodyki, dydaktyki, psychologii uczenia się i nauczania itp. inspirują ich w pracy w stopniu dużym [14/47%], bardzo dużym [10/33%], średnim [5/17%] i małym [1/3%]. Prawie wszyscy nauczyciele uważają, że w szkole stosuje się nowatorskie rozwiązania służące rozwojowi uczniów [14/45% tak, 15/49% raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 1/3% nie].

Wnioski z ewaluacji problemowej w zakresie wymagania 2
Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

1. Nauczyciele uwzględniają potrzeby uczniów w planowaniu procesu edukacyjnego. Przekonanie to podzielają rodzice i uczniowie.
2. Uczniowie, nauczyciele i rodzice stwierdzają, że cele nauczania i oczekiwania szkoły względem uczniów są znane.
3. Nauczyciele, uczniowie i rodzice stwierdzają, że zasady oceniania oraz wymagania edukacyjne są dla uczniów zrozumiałe.
4. Nauczyciele stwierdzają, że uczniowie oceniani są sprawiedliwie. Podobnie uważają uczniowie i ich rodzice.
5. Rodzice i uczniowie są zadowoleni z informacji uzyskiwanych w szkole na temat osiągniętych przez uczniów postępów w nauce.
6. Nauczyciele stwierdzają, że przykładają wagę do tego, aby ich uczniowie nabywali umiejętności samodzielnej pracy.
7. W szkole panuje atmosfera sprzyjająca uczeniu się. Nauczyciele w procesie dydaktycznym uwzględniają indywidualne potrzeby i możliwości uczniów, dbając tym samym o ich poczucie bezpieczeństwa.
8. Nauczyciele uważają, że uczniowie mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się. Podobnie uważa większość uczniów i rodziców.
9. Nauczyciele motywują uczniów do uczenia się i wspierają ich w sytuacjach trudnych.
10. W szkole uczniowie mają możliwość uczenia się od siebie nawzajem.

Wymaganie 2
spełnione

WYMAGANIE 3

Opis działań szkoły w zakresie wymagania 3

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

W szkole realizuje się podstawę programową z uwzględnieniem osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego.

Zdecydowana większość [24/81%] nauczycieli stwierdziła, że szkoła ma wypracowane sposoby badania osiągnięć uczniów i uczennic z poprzednich etapów edukacyjnych, [4/13% wskazuje raczej tak, 1/3% raczej nie, 1/3% nie]. Również zdecydowana większość nauczycieli [25/83%] potwierdziła, że podstawa programowa w stopniu bardzo dużym stanowi inspirację w ich pracy [3/10% wskazuje dużym, 2/7% średnim].

W opinii dyrektora indywidualne uzdolnienia uczniów diagnozowane są od momentu egzaminów wstępnych, potem egzaminów promocyjnych i przesłuchań, podczas koncertów, audycji, popisów, przesłuchań przed konkursami i przesłuchaniami zewnętrznymi. W szkole odbywają się na bieżąco sprawdziany wiadomości. Na podstawie powyższych diagnoz nauczyciele mogą dostosować repertuar do umiejętności ucznia, by w najlepszy możliwy sposób na daną chwilę realizować obowiązującą podstawę programową.

Dla połowy nauczycieli [15/50% ustalanie rozwiązań dydaktycznych i wychowawczych dotyczących indywidualizacji pracy z uczniem często jest rozstrzygane poprzez wspólne ustalenia [15/50% wskazuje czasami]. Również dla większości nauczycieli [23/77%] ustalanie sposobów realizacji podstawy programowej często jest rozstrzygane poprzez wspólne ustalenia nauczycieli [7/23% wskazuje czasami].

Dyrektor przedstawił odsetek uczniów rezygnujących z kształcenia z powodu nieradzenia sobie z nauką: w roku szkolnym 2012/2013 - 11%, w 2013/2014 - 4%, w 2014/2015 - 4%. Powody rezygnacji uczniów z nauki w szkole dyrektor tłumaczy problemami pogodzenia nauki w szkole macierzystej i muzycznej, problemami z odpowiednią ilością czasu na ćwiczenie na instrumencie, brakiem własnego instrumentu, dalekim dojazdem uczniów, kwestią podejścia nauczyciela i dostosowania tempa nauki, usposobieniem osobowościowym i wyrobieniem odpowiedniej motywacji oraz zachęty ucznia do pracy.

W szkole jest przechowywana dokumentacja z egzaminów wstępnych, którą nauczyciele wykorzystują do planowania pracy z uczniem. Wywieszane są dyplomy z konkursów i przesłuchań. Aktywność uczniów w życiu muzycznym szkoły i środowiska oraz inne jego osiągnięcia dokumentowane są w dziennikach lekcyjnych, arkuszach ocen i na stronie internetowej.

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej i wykorzystują je podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów.

Prawie wszyscy nauczyciele stwierdzili, że w nauczaniu przedmiotu stwarzają uczniom możliwości zastosowania wiedzy i umiejętności w praktyce, [1 - wskazuje raczej tak].

Z wypowiedzi nauczycieli wynika, że działania umożliwiające uczniom wykorzystanie wiedzy i umiejętności w praktyce to np. korelowanie wiadomości teoretycznych na lekcji instrumentu, dotyczyć to może sposobów artykulacji, interpretacji, stylowości wykonania. Uczeń nabywa nową umiejętność, która pozwala mu lepiej wykonać utwór, a w przyszłości samodzielnie opracowywać kolejne. Innym działaniem może być prezentacja koncertowa, lub przygotowanie ucznia do konkursu. W szkole cyklicznie odbywają się koncerty klasowe, popisy, poranki muzyczne, koncerty szkolne, podczas których uczniowie mogą zaprezentować swoje umiejętności. Uczniowie dodali, że nauczyciele w ramach podejmowanych działań pomagających wykorzystać wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów i zadań, prowadzą dodatkowe zajęcia wyrównawcze, które bardzo pomagają im w nauce. Starają się odpowiadać na pytania uczniów. Podczas wszystkich obserwowanych lekcji nauczyciele stosowali takie działania, dzięki którym uczniowie potrafili zastosować wiedzę i umiejętności do rozwiązywania zadań i problemów. Wiedza teoretyczna została wykorzystana przez uczniów do rozwiązywania zadań i problemów praktycznych w grze na instrumentach, a umiejętności praktyczne zostały wykorzystane przez uczniów do rozwiązywania zadań i problemów teoretycznych na przedmiotach ogólnomuzycznych. Stosowane najczęściej metody pracy z uczniami były: praktyczne - ćwiczenia programowe (użycie podręcznika); aktywizujące - praca w grupach, pogadanka, pokaz; metody problemowe - stosowanie nabytej wiedzy i umiejętności w zadaniach praktycznych, rozwijanie słuchu muzycznego, przygotowanie do świadomego odbioru muzyki, doskonalenie umiejętności czytania nut, doskonalenie umiejętności współpracy w grupie, doskonalenie umiejętności stosowania notacji muzycznej. Natomiast formy pracy były: indywidualne i grupowe.

Podstawa programowa jest realizowana z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji.

W szkole kadra pedagogiczna zna różnorodne sposoby i metody nauczania. Większość nauczycieli [27/86%] uważa, że często poprzez wspólne ustalenia nauczycieli rozstrzygnięta jest kwestia określania realizacji celów zawartych w podstawie programowej [3/11% wskazuje czasami, 1/3% rzadko].

Również większość nauczycieli [25/83%] stwierdziła, że znajomość różnorodnych metod nauczania w stopniu bardzo dużym stanowi inspirację w ich pracy [4/14% wskazuje w dużym, 1/3% średnim].

Nieco ponad połowa nauczycieli [20/65%] uważa, że często, poprzez wspólne ustalenia nauczycieli, rozstrzygnięta jest kwestia stwarzania sprzyjających warunków do uczenia się [10/32% wskazuje czasami, 1/3% rzadko].

Prawie wszyscy nauczyciele potwierdzają, że zwracają uwagę na dobór metod, za pomocą których realizują podstawę programową [27/90% wskazuje tak, 3/10% raczej tak].

W opinii nauczycieli najlepszym sposobem realizowania podstawy programowej jest dostosowanie repertuaru do indywidualnych możliwości i wrażliwości ucznia.

Wykorzystywane są różnorodne metody nauczania: prezentacja nauczyciela, odtwarzanie zarejestrowanych przez studio nagrań występów uczniów, prezentacja wzorcowych wykonań (Internet, CD, DVD), motywowanie uczniów poprzez ukazywanie celów.

Dyrektor szkoły powiedział, że wspomagając nauczycieli w realizacji podstawy programowej, w szkole przeprowadzono modernizację bazy dydaktycznej (powstanie większej ilości sal, zakupiona i odnowiona baza instrumentalna), zakupiono materiały nutowe i pomoce dydaktyczne. Wspiera się finansowo udział w warsztatach, szkoleniach, seminariach, współfinansuje się wyjazdy uczniów na konkursy, przesłuchania. Przydzielane są dodatkowe godziny dla uczniów (godziny dyrektorskie). Wspiera się nauczycieli poprzez moderowanie i prowadzenie dyskusji w sekcjach.

24/80% nauczycieli stwierdziło, że w szkole są odpowiednie warunki do nauczania, [5/17% wskazuje raczej tak, 1/3% raczej nie].

Większość nauczycieli [22/74%] uważa, że szkoła zapewnia środki dydaktyczne, które pomagają w uczeniu się [7/23% wskazuje raczej tak, 1/3% raczej nie].

Również większość ankietowanych rodziców [30/83%] potwierdziło, że szkoła zapewnia środki dydaktyczne, które pomagają ich dzieciom w uczeniu się [5/14% wskazuje raczej tak, 1/3% raczej nie]. Zapytani o warunki lokalowe szkoły uczniowie powiedzieli, że są one zarówno sprzyjające jak i niesprzyjające. W ich opinii sale są dobrze wyposażone, schludne i zawsze posprzątane. Nie koniecznie dobrze są wytłumione i czasami po prostu brakuje sal, w których mogliby ćwiczyć. W szkole jest ogólnodostępna sieć WiFi, jest to bardzo przydatne dla uczniów. W szatni brakuje wieszaków. Większość pulpitów jest uszkodzona, aczkolwiek jest to wynikiem niekompetencji uczniów. W jednej sali teoretycznej nie ma ławek i są niewygodne krzesła do pisania. Nie ma stałych dzwonek, są za ciche i niepunktualne. W celu zlikwidowania tego problemu należałoby zmodernizować system dzwonek na elektryczny/automatyczny. W toaletach irytujące są suszarki do rąk, które nie zawsze działają, lepiej by było gdyby w ich miejscu pojawiły się papierowe ręczniki. Niektóre pianina w salach są rozstrojone. W lekcjach przede wszystkim przeszkadzają niewytłumione sale. W szkole jest ciepło, brakuje klimatyzacji. W niektórych salach na ścianach znajdują się panele wytłumiające, które powodują „oczopląs”. Ponieważ w barku są same suchary, chcieliby zmiany żywności, jest tam również mało miejsca. W salach są prowizoryczne tablice na których źle się pisze, warto by było je zmienić. W szkole są ciasne drzwi wejściowe i np. tubista ma problemy z wnoszeniem instrumentu, nie brakuje instrumentów do ćwiczenia, co bardzo ułatwia grę na nich. Biblioteka jest rzadko otwarta, brakuje książek i są poniszczone.

Środki dydaktyczne wykorzystane w trakcie obserwowanych lekcji to instrumenty muzyczne, nagrania, partytura, tablica, ilustracje obiektów architektonicznych epoki, ilustracje z literatury, materiały nutowe – np. Mały solfeż Lasockiego.

W szkole monitoruje się i analizuje osiągnięcia każdego ucznia, z uwzględnieniem jego możliwości rozwojowych, formułuje się i wdraża wnioski z tych analiz.

Prawie wszyscy nauczyciele uważają [30/97%], że dbają o to, aby odpowiednio monitorować osiągnięcia każdego ucznia [1/3% wskazuje raczej tak] oraz, że monitorowanie osiągnięć uczniów realizują systematycznie [jedna osoba mówi w zależności od potrzeb]. Większość nauczycieli [25/83%] zadeklarowała, że dba o to, aby odpowiednio monitorować osiągnięcia każdego ucznia [5/17% wskazuje raczej tak]. Twierdzą, że monitorują osiągnięcia uczniów podczas egzaminów i przesłuchań wewnętrzsekcyjnych, na koncertach, audycjach, popisach klasowych. Ponad połowa nauczycieli [21/72%] uważa, że możliwości rozwojowe uczniów w stopniu bardzo dużym są inspiracją w ich pracy [8/28% wskazuje dużym].

Z wypowiedzi dyrektora szkoły wynika, że monitorowanie osiągnięć uczennic i uczniów odbywa się systematycznie (na bieżąco), że spotkania robocze rady pedagogicznej są systematyczne (6 razy w roku szkolnym) i w zależności od potrzeb (około 2 razy dodatkowo w ciągu roku szkolnego). W opinii dyrektora wypracowane w szkole sposoby monitorowania osiągnięć uczniów to przesłuchania wewnętrzsekcyjne, egzaminy promocyjne, bieżąca praca na lekcjach ogólnomuzycznych (sprawdziany, klasówki, weryfikacja wiedzy po przez zapytanie ustne, lekcje otwarte), bieżące obserwacje ucznia na zajęciach indywidualnych, bieżąca obserwacja: koncerty, popisy, audycje muzyczne, recitale szkolne, bieżąca obserwacja (zaangażowanie ucznia w pracę zespołów i orkiestr szkolnych).

Dla 13/43% ankietowanych nauczycieli wyniki prezentacji i osiągnięcia uczniów na konkursach i występach w stopniu bardzo dużym są inspiracją w ich pracy [15/50% wskazuje dużym, 2/7% średnim]. Wnioski z dyskusji z rad pedagogicznych dla 19/64% nauczycieli, w stopniu bardzo dużym są inspiracją w ich pracy [9/30% wskazuje dużym, 1/3% średnim, 1/3% małym]. Większość nauczycieli [23/74%] uważa, że spotkania w sekcjach, grupach przedmiotowych, związane z wypracowywaniem wspólnych ustaleń dotyczących kwestii edukacyjnych, realizują systematycznie [8/26% wskazuje w zależności od potrzeb].

Także większość [26/84%] stwierdziła, że analizuje działania wynikające z realizacji podstawy programowej systematycznie [4/13% wskazuje w zależności od potrzeb, 1/3% nie przypomina sobie]. 24/80% nauczycieli uważa, że spotkania robocze rady pedagogicznej, odbywają się w szkole systematycznie, [5/17% wskazuje w zależności od potrzeb, 1/3% nie przypominam sobie]. Prawie wszyscy nauczyciele [29/97%] stwierdzili, że na bieżąco analizują postępy swoich uczniów [1/3% wskazuje raczej tak]. Również z wypowiedzi dyrektora szkoły wynika, że osiągnięcia uczniów są analizowane. Analizy są jakościowe, ilościowe diagnozujące, Analizom poddawany jest np. udział uczniów na przesłuchaniach CEA, egzaminach wewnętrzsekcyjnych. Osoby zaangażowane w te działania to dyrektor, wicedyrektor szkoły, kierownicy sekcji. Analizy powyższe odnotowywane są w sprawozdaniach i protokołowane na radach pedagogicznych (dwa razy do roku). Jednym ze sposobów dokumentowania jest aktualna strona internetowa szkoły (na bieżąco) oraz kroniki szkolne. Osoby zaangażowane to dyrektor, kierownicy sekcji, wicedyrektor, nauczyciele, pracownicy administracji. Ważnym docenianiem osiągnięć uczniów jest ich wyróżnienie na uroczystym koncercie galowym na koniec roku oraz wręczanie pamiątkowych dyplomów i nagród rzeczowych na miarę możliwości finansowych szkoły. 29/94% nauczycieli wskazuje, że analizowanie wyników nauczania w szkole często rozstrzygane jest poprzez wspólne ustalenia nauczycieli [1/3% wskazuje czasami, 1/3% wcale]. Pan dyrektor powiedział, że osiągnięcia uczniów poddawane są analizie porównawczej. Są one omawiane z nauczycielem oraz na forum rady pedagogicznej (dyrektor, wicedyrektor, kierownicy sekcji). Analizy

przedstawiane są dwa razy do roku przez: dyrektora, kierowników sekcji. Dokonywane są również analizy porównawcze, np. udziału uczniów na przestrzeni ostatnich kilku lat w przesłuchaniach CEA, przesłuchaniach wewnątrzsekcyjnych, koncertach, audycjach. Podczas zebrań sekcyjnych omawiane są możliwości rozwojowe uczniów. Zaangażowani są w te działania nauczyciele, kierownicy sekcji, wicedyrektor, dyrektor. W szkole przeprowadzana jest analiza ocen.

W protokołach rady pedagogicznej (na plenarnych posiedzeniach rady pedagogicznej) znajdują się zapisy dotyczące analizy osiągnięć uczniów i ich szczegółowe omawianie (dwa razy do roku).

Na stronie internetowej szkoły znajdują się informacje dotyczące popisów klasowych, koncerty klasowe (dwa razy do roku), notatki z obserwacji zajęć prowadzonych przez kierowników sekcji i wicedyrektora.

Nauczyciele stwierdzili, że analiza osiągnięć uczniów odbywa się na kilku poziomach. Pierwszym jest analiza przygotowanego materiału z poprzedniej lekcji. Następnie podsumowanie etapu – sprawdzian, egzamin, przesłuchanie, koncert. Kierownicy sekcji analizują postępy uczniów poszczególnych sekcji, wyłaniając najlepsze prezentacje do konkursów. Wnioski z analizy i osiągnięcia uczniów przedstawiane są regularnie na spotkaniach sekcji i posiedzeniach rady pedagogicznej.

Z wypowiedzi dyrektora szkoły wynika, że z analiz wyciągane są wnioski (na podstawie obserwacji – dokonywane są analizy porównawcze). Analizowanie osiągnięć uczniów dokumentowane jest w sprawozdaniach na forum rady pedagogicznej (dyrektor i wicedyrektor /kierownicy sekcji) oraz w Sprawozdaniach Pracy Szkoły. Przeprowadzane są rozmowy nauczycieli z uczniami, stosuje się publiczne docenianie uczniów i nauczycieli.

Sposoby wdrażania wniosków z analiz osiągnięć uczniów w dokumentacji szkoły znajdujemy w planach pracy szkoły, sprawozdaniach z pracy szkoły, sprawozdaniach rocznych, na stronie internetowej szkoły, protokołach rady pedagogicznej.

W opinii nauczycieli formułowanie wniosków z analiz osiągnięć uczniów odbywa się podczas zajęć (rozmowy z uczniem, obserwacje zajęć), indywidualnych rozmów z rodzicami, zebrań klasowych, wywiadówek, w pracach komisji egzaminacyjnych, zebraniach sekcji, posiedzeniach rady pedagogicznej. Wnioskiem może być powtórzenie materiału, dostosowanie repertuaru do ucznia słabego jak i zdolnego, pochwała. W ramach pracy sekcji regularnie wyciągane są wnioski.

Wdrażane wnioski z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów przyczyniają się do wzrostu efektów uczenia się i osiągnięcia różnorodnych sukcesów edukacyjnych uczniów.

Z informacji uzyskanych od dyrektora szkoły wynika, że wdrażane wnioski wspierają osiąganie sukcesów przez uczniów. Publiczne docenienie stanowi wzór dla innych uczniów, zakupy instrumentów (koncertowych) sprzyjają mobilizacji uczniów do pracy, uczniowie chętnie występują jako soliści, uczniowie angażują się w pracę w zespołach i orkiestrach, wzrasta motywacja i zaangażowanie.

Efekty przeprowadzonych zmian wynikające z wdrożenia wniosków z analiz (sukcesy uczniów), to wyniki uczniów w konkursach i przesłuchaniach (sprawozdania roczne/kronika, Strona Internetowa szkoły), pozytywne zdawanie egzaminów na studia wyższe (informacja zwrotna od ucznia), monitorowanie poziomu egzaminu dyplomowego (specjalna konferencja dla dyplomantów SM II stopnia (protokoły), zwiększenie naboru do SM II stopnia (protokoły egzaminów wstępnych).

Więcej niż połowa nauczycieli [21/70%] uważa, że wnioski z analiz osiągnięć uczniów wyraźnie wpływają na wzrost efektywności kształcenia [9/27% wskazuje raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć].

W opinii nauczycieli praca nad uzyskiwaniem przez uczniów lepszych wyników w nauce, to organizowanie przez szkołę wyjazdów uczniów na koncerty do opery, filharmonii, warsztatów, dostosowanie repertuaru do wymagań egzaminów wstępnych na studia wyższe, umożliwianie prezentacji ucznia w środowisku lokalnym.

Mniej niż połowa ankietowanych uczniów [26/48%] uważa, że nauczyciele wskazują im jak mogą się uczyć i dzięki temu osiągać lepsze wyniki w nauce [14/26% wskazuje raczej tak, 9/17% trudno powiedzieć, 4/7% raczej nie, 1/2% nie].

Powyżej połowa ankietowanych rodziców [29/78%] stwierdziła, że w szkole zwraca się uwagę na możliwości uzyskiwania lepszych wyników w nauce ich dziecka [7/19% wskazuje raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć].

W opinii dyrektora szkoły wdrażane wnioski wspierają osiągnięcie sukcesów przez uczniów. Dyrektor uważa, że publiczne docenienie stanowi wzór dla innych uczniów. To skutkuje poprawą jakości wyników, lepszymi startami na studia, nauczyciele poprawiają komunikację ze swoimi uczniami, jest lepsza komunikacja w szkole, minimalizuje się liczba rezygnacji uczniów. Jest zwiększone zainteresowanie szkołą, zwiększony nabór. Staranniejsze dobieranie programu umożliwiającego realizację podstawy programowej.

Więcej niż połowa uczniów [37/69%] potwierdziło, że w szkole docenia się ich sukcesy [8/15% wskazuje raczej tak, 7/12% trudno powiedzieć, 2/4% nie].

Więcej niż połowa ankietowanych rodziców [29/79%] potwierdziło, że działania podejmowane w szkole przyczyniają się do sukcesów ich dziecka [6/16% wskazuje raczej tak, 2/5% trudno powiedzieć].

Ponad połowa nauczycieli [23/77%] wskazuje, że w szkole podejmowane są działania, które sprzyjają osiąganiu przez uczniów różnorodnych sukcesów edukacyjnych [5/17% pisze raczej tak, 2/6% nie].

Informacja o uczniach podejmujących kształcenie na wyższych poziomach w szkołach artystycznych składana jest przez nauczycieli instrumentu głównego na posiedzeniach rady pedagogicznej. Informacje są ustne i telefoniczne uzyskiwane od uczniów. W roku 2014/2015 – 2 absolwentów zdało egzaminy i są studentami UMCS w Lublinie – muzykologia, 1 absolwent zdał egzamin i jest studentem AM Katowice – wydz. instrumentalny – kontrabas, 1 uczeń klasy V II st. zdał egzamin i jest studentem AM Katowice – wydz. instrumentalny – gitara. W roku 2013/2014 – 1 absolwent zdał egzamin i jest studentem AM w Łodzi – klarnet, 1 absolwent zdał egzamin i jest studentem AM w Krakowie – wydział edukacji muzycznej. Pozostali absolwenci są studentami innych uczelni (nie muzycznych). W roku 2012/2013 – 6 absolwentów zostało studentami uczelni nie muzycznych.

Wyniki analizy osiągnięć uczniów, w tym uczniów, którzy ukończyli dany etap edukacyjny, potwierdzają skuteczność podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych.

Z analizy dokumentacji i informacji uzyskanych od dyrektora szkoły wynika, że odsetek uczniów podejmujących kształcenie na wyższych poziomach w szkołach artystycznych wynosi: w roku szkolnym 2012/2013 - 0%, w 2013/2014 - 43%, a w 2014/2015 - 100%,

Nauczyciele potwierdzili, iż systematyczne ocenianie wewnątrzszkolne i zewnętrzne, analiza wyników nauczania, konkursy i przesłuchania, działania artystyczne absolwentów, kontynuacja edukacji muzycznej na uczelniach artystycznych, częsty powrót do macierzystej szkoły (praca w zawodzie nauczyciela), są potwierdzeniem skuteczności działań dydaktyczno-wychowawczych.

Tylko dla 5/17% nauczycieli wiedza o losach absolwentów jest bardzo dużą inspiracją w ich pracy [15/50% wskazuje dużą, 9/30% średnią, 1/3% nikłą].

Więcej niż połowa nauczycieli [22/73%] uważa, że w szkole docenia się sukcesy uczennic i uczniów [5/18% wskazuje raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 1/3% raczej nie, 1/3% nie].

Tylko 7/24% nauczycieli stwierdziła, że w szkole wykorzystuje się wiedzę o losach absolwentów po to, by zachęcać uczniów do uczenia się [18/60% wskazuje raczej tak, 3/10% trudno powiedzieć, 1/3% raczej nie, 1/3% nie].

W opinii większości nauczycieli [22/73%], w szkole dba się o to, aby przygotować uczniów do kolejnego etapu kształcenia i/lub funkcjonowania na rynku pracy [6/21% wskazuje raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 1/3% nie].

Nieco ponad połowa uczniów [29/54%] uważa, że jest dobrze przygotowana do dalszej nauki [14/26% wskazuje raczej tak, 10/18% trudno powiedzieć, 1/2% nie].

Wnioski z ewaluacji problemowej w zakresie wymagania 3

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

1. Szkoła realizując podstawę programową uwzględnia możliwości i predyspozycje uczniów, dostosowując do nich metody i formy pracy oraz sposób oceniania.
2. Szkoła stara się zapewniać odpowiednie warunki lokalowe do pracy dydaktycznej uczniom i nauczycielom.
3. W szkole monitoruje się postępy i osiągnięcia uczniów, a wynikające z tych działań wnioski wykorzystywane są w bieżącej pracy dydaktycznej i do modyfikowania procesu dydaktycznego.
4. W opinii społeczności szkolnej wpływ na rozwój uczniów ma indywidualnie dla każdego ucznia dobrany repertuar i metody dydaktyczne.
5. W szkole motywuje się uczniów i docenia ich sukcesy.

Wymaganie 3
spełnione

WYMAGANIE 11

Opis działań szkoły w zakresie wymagania 11

Szkoła organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W szkole analizuje się wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej.

Pierwsze z zagadnień dotyczyło analiz wyników sprawdzianu oraz wyników ewaluacji wewnętrznej. Z informacji uzyskanych od nauczycieli i dyrektora szkoły wynika, że wyniki egzaminów zewnętrznych są analizowane. W szkole odbywają się na ten temat rozmowy na forum rady pedagogicznej (dyrektor/wicedyrektor/kierownicy sekcji) oraz na forum sekcji. Są to analizy i dyskusje nt. raportów CEA z badania wyników nauczania przedmiotów

teoretycznych, rozmowy w sekcjach, rozmowy indywidualne, przeglądanie materiałów wideo z przesłuchań i koncertów, organizowanie audycji wewnątrzklasowych, stwarzanie możliwości uczestniczenia ucznia w lekcji kolegi, opracowanie ankiet i wyciągnięcie wniosków do wdrożenia w ramach ewaluacji wewnątrzszkolnej, badanie losów absolwentów, ich dalszej drogi artystycznej. Efekty kształcenia obserwowane są na bieżąco. Pierwsze wnioski formułowane są bezpośrednio po wydarzeniu w formie ustnej. Dokonywana jest także analiza porównawcza i ilościowa.

Większość nauczycieli potwierdziło, że w szkole przykłada się dużą wagę do analizy wyników egzaminów zewnętrznych [10/33% wskazało tak, 17/58% wskazało raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 1/3% raczej nie, 1/3% nie].

Prawie wszyscy nauczyciele uznali, że angażują się w proces analizy wyników egzaminów zewnętrznych [12/40% wskazało tak, 15/50% wskazało raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 2/7% raczej nie].

Z wypowiedzi pana dyrektora wynika, że po ewaluacji wewnętrznej raport przedstawiany jest co roku radzie pedagogicznej przez przewodniczącego zespołu ewaluacyjnego. Wybrane i zatwierdzone na forum rady pedagogicznej zostają badania obszarów, które przydadzą się w sprawniejszym funkcjonowaniu szkoły, np. w roku szkolnym 2013/2014 w szkole została przeprowadzona ewaluacja mająca na celu sprawdzenie, czy organizacja zajęć pomaga uczniom i nauczycielom w osiąganiu dobrych wyników w procesie dydaktycznym. Zespół ewaluacyjny w trakcie roku szkolnego przeanalizował tygodniowy rozkład zajęć zbiorowych oraz indywidualnych. Przeprowadzono wywiady z nauczycielami, uczniami oraz wybranymi rodzicami. Wnioski i rekomendacje z przeprowadzanych ewaluacji wewnętrznych realizowane są na bieżąco. Osoby zaangażowane to powołany zespół ewaluacyjny (nauczyciele), któremu przewodniczy wicedyrektor szkoły.

Potwierdzeniem realizacji analizowania wyników egzaminów zewnętrznych oraz ewaluacji wewnętrznej w dokumentacji szkoły są raporty i protokoły rady pedagogicznej.

Analizy prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których nauczyciele planują i podejmują działania w celu podniesienia jakości procesów edukacyjnych.

Odniesiono się także do formułowania wniosków i rekomendacji, które dla nauczycieli stanowią podstawę planowania i podejmowania działań. Pierwsze zagadnienie dotyczyło sposobów zaznajamiania nauczycieli z wynikami egzaminów zewnętrznych i ewaluacji zewnętrznej i skutecznością tego procesu.

Nieco poniżej połowy nauczycieli [13/43%] stwierdziła, że znajomość wyników egzaminów zewnętrznych w stopniu bardzo dużym jest inspiracją w ich pracy [8/27% wskazuje dużym, 9/30% średnim]. Połowa nauczycieli [15/50%] potwierdziła, że wykorzystuje wnioski z analiz egzaminów zewnętrznych [13/43 %wskazuje raczej tak, 2/7% trudno powiedzieć].

Pan dyrektor oświadczył, że z wnioskami wynikającymi z analiz wyników egzaminów zewnętrznych oraz rekomendacjami ewaluacji wewnętrznej nauczyciele zaznajamiani są zbiorowo podczas posiedzeń rady pedagogicznej i podczas posiedzeń sekcji oraz indywidualnie w rozmowach z dyrekcją szkoły.

Nauczyciele, wypowiadając się na ten sam temat, dodali, że szczegółowa punktacja, uwagi i zalecenia przekazywane są nauczycielom przez kierownictwo na zebraniach sekcyjnych, zalecenia ogólne są formułowane na konferencji półrocznej i końcoworocznej.

Rada pedagogiczna zapoznawana jest z raportami ewaluacji wewnętrznej, ważna jest także wymiana doświadczeń w gronie koleżeńskim.

Większość nauczycieli [29/83%] zadeklarowała, że chętnie zapoznaje się z wnioskami i rekomendacjami wynikającymi z ewaluacji wewnętrznej [2/7% wskazuje raczej tak, 3/10% trudno powiedzieć].

Według nauczycieli wdrażanie wniosków z analiz wyników egzaminów zewnętrznych odbywa się poprzez autoewaluację każdego nauczyciela – omówienie występu z uczniem, przemyślenia i dyskusje, rozmowę z rodzicem celem wsparcia dziecka w rozwoju, dobór metod celem usprawnienia pracy z każdym uczniem indywidualnie, planowanie zagadnień techniczno-repertuarowych, propozycje zakupu materiałów nutowych i akcesoriów, przydział dodatkowego czasu na pracę z uczniem odnoszącym sukcesy, umożliwienie uczniowi zdolnemu wielokrotnego sprawdzenia się na scenie, w celu poradzenia sobie z treścią, „ogrania” repertuaru, ew. poprawienia niepewnych fragmentów. Ważny jest także udział nauczycieli w szkoleniach jako konsekwencja wdrażania wniosków. Wdrażanie wniosków z ewaluacji wewnętrznej skutkuje lepszym planowaniem rozkładów zajęć, unowocześnianiem procesu dydaktycznego poprzez wykorzystanie technologii komputerowej (nagrania w studio szkolnym, edytory tekstu muzycznego, tablica multimedialna, WiFi, programy do kształcenia ogólnomuzycznego). W szkole przykładą się wagę do pedagogizacji rodziców.

Pan dyrektor uzupełniając wypowiedź nauczycieli powiedział, iż rekomendacje są omawiane na forum rady pedagogicznej i zalecane do stosowania w pracy, skuteczne jest komunikowanie się zainteresowanych nauczycieli, np. wnioski z ewaluacji 2011-2013 dotyczącej korelacji kształcenia słuchu z przedmiotem głównym w szkole muzycznej I stopnia, czy też ewaluacji z roku 2013/2014 dotyczącego tematu Procesy w edukacyjne zorganizowane są w sposób sprzyjający uczeniu się. Wnioski realizowane są w sposób praktyczny, np. przesunięto granicę rozpoczynania zajęć zbiorowych z godz. 14.00, na godz. 14.45). Wnioski są rekomendowane na bieżąco. Zalecenia dyrektora szkoły, np. by plan lekcji dostosowywać do możliwości logistycznych uczniów, skuteczniej komunikować się z uczniami i rodzicami, dbać o bieżące postępy ucznia na innych przedmiotach itp., są przestrzegane i realizowane.

Nieco powyżej połowy nauczycieli [20/69%] stwierdziła, że wykorzystuje wnioski i rekomendacje z ewaluacji do planowania i podejmowania dalszych działań, [7/24% wskazuje raczej tak, 2/7% trudno powiedzieć].

Wnioski z analiz wyników przesłuchań zewnętrznych CEA oraz rekomendacje ewaluacji wewnętrznej znajdują się w dokumentach poszczególnych sekcji prowadzonych przez kierowników sekcji, protokołach rady pedagogicznej, sprawozdaniach dyrektora szkoły oraz w raportach badania wyników w sekcji teorii.

Działania te są monitorowane i analizowane, a w razie potrzeb modyfikowane.

O monitorowaniu i analizowaniu działań prowadzonych przez szkołę, a w razie potrzeb ich modyfikowaniu wypowiedział się dyrektor szkoły. Stwierdził on, że procesy edukacyjne są monitorowane na bieżąco, podczas koncertów, przesłuchań, egzaminów. Analizowanie występów jest ustne i pisemne (np. arkusze obserwacji), przedstawianie efektów odbywa się na forum sekcji i na forum rady pedagogicznej. Osoby zaangażowane w powyższe działania to dyrektor/wicedyrektor/kierownicy sekcji.

Potwierdzeniem monitorowania działań prowadzonych w szkole są zapisy na stronie internetowej szkoły, kroniki szkolne, nagrania dokonywane w studio nagrań (nagrania audio/video), zdjęcia, plan pracy dydaktycznej, sprawozdanie roczne, WDN (protokoły rady pedagogicznej/protokoły zebrań kierowników sekcji), protokoły samorządu uczniowskiego, protokoły rady rodziców.

Nieco powyżej połowy nauczycieli [22/73%] uważa, że w szkole zwraca się szczególną uwagę na monitorowanie i analizowanie procesów edukacyjnych, [6/21% wskazuje raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 1/3% nie].

Zdecydowana większość nauczycieli [27/87%] podała, że w skali roku szkolnego systematycznie monitoruje się i analizuje procesy edukacyjne [3/10% wskazuje w zależności

od potrzeb, 1/3% nie przypomina sobie].

Połowa nauczycieli [17/55%] podaje, że modyfikowanie procesów edukacyjnych w skali roku szkolnego realizuje się systematycznie [14/45% wskazuje w zależności od potrzeb].

Zdecydowana większość nauczycieli [27/90%] uważa, że stara się uwzględniać w swojej pracy wyniki monitorowania procesów edukacyjnych i w razie potrzeby je modyfikować [3/10% wskazuje raczej tak].

W szkole wykorzystuje się wyniki badań zewnętrznych (innych niż wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe) i prowadzi badania wewnętrzne, odpowiednio do potrzeb szkoły, w tym badania osiągnięć uczniów i losów absolwentów.

Ostatnie zagadnienie w ramach wymagania 11 dotyczyło wykorzystania wyników badań zewnętrznych i prowadzenia badań wewnętrznych, w tym badań osiągnięć uczniów i losów absolwentów adekwatnie do potrzeb szkoły.

Z wypowiedzi pana dyrektora wynika, że w szkole wykorzystywane są wyniki badań zewnętrznych. Wykorzystuje się wyniki przesłuchań zewnętrznych, szczególnie wnioski i rekomendacje zapisane na kartach punktacyjnych jurorów przesłuchań CEA. Dokonuje się analiz kart przesłuchań, co skutkuje wsparciem np. organizacją warsztatów, seminariów). To samo dotyczy testów przedmiotów teoretycznych i innych wydarzeń, np. konkursów, festiwali. Na forum sekcji i forum rady pedagogicznej przedstawiane są zawarte dane wyników (dyrektor/wicedyrektor/kierownicy sekcji). Organizowane są warsztaty i seminaria, celem wsparcia nauczycieli.

Nauczyciele dodali, że przesłuchania CEA, konkursy, festiwale, warsztaty metodyczne z uznanymi autorytetami w danej dziedzinie muzyki, opinie jurorów i metodyków po występach stanowią inspirację do dyskusji między nauczycielem, uczniem i rodzicem, omówienia słabych i mocnych stron występów, skonstruowania wniosków na przyszłość. W te działania zaangażowani są nauczyciele, uczniowie i rodzice.

Dla większości nauczycieli [23/77%], ważnym elementem pracy stała się autoewaluacja [6/20% wskazuje raczej tak, 1/3% raczej nie].

Nieco więcej niż połowa nauczycieli [22/74%] uważa, że analizy wyników badań zewnętrznych (poza ewaluacją) w stopniu bardzo dużym są inspiracją w ich pracy [7/23% wskazuje dużym, 1/3% wskazuje małym].

Dokumentacja szkoły stanowi ważne źródło pozyskiwania danych. Są to raporty z przesłuchań CEA, raporty testów CEA, dyplomy nagradzania nauczycieli i nauczycieli akompaniatorów za wyniki dydaktyczne, przydział dodatkowych godzin dla wyróżniających się uczniów (podania nauczycieli i decyzje dyrektora).

W odpowiedzi na pytanie, jakie badania wewnętrzne (poza ewaluacją) są prowadzone w szkole, nauczyciele wskazali wywiad i obserwację.

Nieco powyżej połowy nauczycieli [20/69%] stwierdziła, że analizy wyników badań wewnętrznych (poza ewaluacją) w stopniu bardzo dużym stanowi inspirację w ich pracy, [9/31% wskazuje dużym].

Większość nauczycieli [23/77%] uważa, że w szkole odpowiednio do potrzeb prowadzone są badania wewnętrzne [5/17% wskazuje raczej tak, 1/3% trudno powiedzieć, 1/3% nie].

Wszyscy nauczyciele potwierdzili, że przeprowadzanie badań wewnętrznych (poza ewaluacją) w skali roku szkolnego jest działaniem systematycznym.

Wnioski z ewaluacji problemowej w zakresie wymagania 11

Szkoła organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

1. Szkoła prowadzi ewaluację wewnętrzną na tematy związane z realizacją procesów dydaktycznych.
2. W szkole analizuje się wyniki egzaminów zewnętrznych oraz wyniki ewaluacji wewnętrznej i wykorzystuje do modyfikacji procesów edukacyjnych.
3. Dokumentacja szkolna potwierdza skuteczność wprowadzania do procesu dydaktycznego zmian wynikających z wniosków i rekomendacji ewaluacji wewnętrznej.
4. W szkole wykorzystuje się wyniki przesłuchań i badań zewnętrznych Centrum Edukacji Artystycznej oraz prowadzi badania wewnętrzne.
5. Szkoła prowadzi badania dotyczące swojej historii oraz losów własnych absolwentów.

Wymaganie 11
spełnione

Dyrektor szkoły lub placówki, w terminie 7 dni od dnia otrzymania raportu może zgłosić do organu sprawującego nadzór pedagogiczny, a w przypadku, o którym mowa w § 7 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dziennik Ustaw 2015 r. Poz.1270) – do organu sprawującego nadzór pedagogiczny i do kuratora oświaty, pisemne, umotywowane zastrzeżenia dotyczące raportu.

Narmanka 29 stycznia 2016 r.
(miejscowość, data)

DYREKTOR
CENTRUM EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ

dr Zdzisław Bujanowski

(podpis Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej)